

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2012, Volume: 7, Number: 1, Article Number: 1C0503

NWSA-EDUCATION SCIENCES

Received: July 2011

Accepted: January 2012

Series : 1C

ISSN : 1308-7274

© 2010 www.newwsa.com

Zülfü Demirtaş

Firat University

zdemirtas@firat.edu.tr

Elazig-Turkey

**SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ÖĞRENCİLERİNİN ALGILARINA GÖRE KENDİ SINIF YÖNETİMİ
YETERLİK DÜZEYLERİ**

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenliği adaylarının algılarına göre, kendi sınıf yönetimi yeterliklerini belirlemektir. Araştırma tarama modelinde tasarlanmıştır. Araştırmada Öğretmenin Sınıf Yönetimi Yeterlikleri (ÖSY) ölçeği kullanılmıştır. Bulgulara göre, katılımcılar kendi sınıf yönetimi yeterliklerini çok yüksek algılamaktadır. Ölçeğin bir maddesinin ortalaması orta, beş maddesinin ortalaması yüksek, on üç maddesinin ortalaması çok yüksektir. Dördüncü sınıf öğrencilerinin algıları birinci sınıf öğrencilerinden daha yüksektir. Bu fark, istatistiksel açıdan 0,05 düzeyinde anlamlıdır. Benzer şekilde, kızların algıları erkeklere göre daha yüksektir. Üniversitelere göre, algılar arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Bununla birlikte, Gaziosmanpaşa Üniversitesi öğrencileri, Fırat üniversitesi öğrencilerinden daha yüksek algılara sahiptirler. Öğretmen adaylarının kendi sınıf yönetimi yeterliklerini yüksek düzeyde algılamaları, olumlu bir göstergedir. Kendilerini yüksek düzeyde yeterli algılayan öğretmen adaylarının meslekte başarılı olmaları beklenir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Adayları, Sınıf Öğretmenliği,
Yeterlik, Öğretmen Yeterlikleri,
Sınıf Yönetimi, Sınıf Yönetimi Yeterlikleri

**ACCORDING TO CLASSROOM TEACHER CANDIDATES' PERCEPTIONS THEIR CLASSROOM
MANAGEMENT COMPETENCY LEVELS**

ABSTRACT

The purpose of this research is to determine their own classroom management competencies, according to the class teacher candidates' perceptions. The research was designed in the survey model. The scale of Teacher Classroom Management Competencies (TCMC) is used in research. According to the findings, participants perceived their own classroom management competencies very high. The average of one item of scale is medium, average of five items is high and average of thirteen items is very high. Perceptions of the fourth grade students are higher than perceptions of the first-year students. This difference is significant at the level of, 05 in terms of statistics. Similarly, perceptions of girls are higher than boys'. According to the universities, there is no a significant difference between the perceptions. However, the students of Gaziosmanpaşa University have higher perceptions than Fırat University's students. High-level perceptions of their classroom management competencies of the teacher candidates are a positive indication It is expected to be successful in the teaching profession that teachers perceive themselves sufficiently at high-level.

Keywords: Candidates of Teaching, Primary School Teaching,
Competencies, Teaching Competencies,
Classroom Management,
Classroom Management's Competencies

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Sınıf, öğrencilerin hem öğrenim gördükleri yer hem de onlar için bir yaşama alanıdır. Eğitim sürecinin temel birimi olan sınıfın, öğrencilerin özelliklerine uygun olarak düşünülmesi, tasarlanması, düzenlenmesi (Işık, 2008: 31) ve yönetilmesi beklenir. Sınıf yönetimi, eğitim yönetiminin ilk basamağı olmasından dolayı, eğitim yönetimini belirleyen en temel unsur olarak düşünülebilir. Öğretmen ve öğrenciler, sınıfta buluşurlar ve eğitimin amacı olan, öğrenci davranışları burada oluşmaya başlar. Eğitim ve okul yönetiminin başarısı ve kalitesi, temelde sınıf yönetiminin başarısına ve kalitesine bağlıdır. Günümüzde sınıf yönetiminin, sınıfta öğrenme için olumlu bir havanın sağlanması, öğretmenin alan bilgisine çok iyi sahip olması ve genel kültür ile öğretmenlik meslek formasyonu kazanmasıyla sağlanabileceği belirtilmektedir (Çalık, 2007). Sınıf yönetimi, öğrenme için uygun bir ortamın oluşturulmasını ve sürdürülmesini, çalışma engellerinin kaldırılmasını, öğretim zamanının en iyi şekilde kullanılmasını, öğrencilerin etkinliklere katılımının sağlanmasını ve sınıftaki kaynakların, insanların ve zamanın iyi yönetilmesini gerektirir (Erdoğan, 2003).

Çelik (2003), sınıf yönetimini, sınıf kurallarının belirlenmesi, uygun bir sınıf düzeninin sağlanması, öğretimin ve zamanın etkili bir şekilde yönetilmesi ve öğrenci davranışlarının denetlenerek olumlu bir öğrenme ikliminin geliştirilmesi açısından ele almaktadır. Sarıtaş (2006), sınıf yönetiminde öğretmen, öğrenci, program, içerik, zaman, mekân, teknoloji, yöntem arasında etkili bir eşgüdümleme gerçekleştirerek sınıfı öğrenmeye elverişli bir ortama dönüştürmeye yönelik etkinliklere vurgu yapmaktadır. Girmen, Anılan, Şentürk, ve Öztürk (2006), öğrencilerin özgürleşmelerine, özgüven duygularını ve eleştirel düşünme yeterliklerini geliştirmelerine ve eğitsel amaçların gerçekleşmesine olanak tanıyan esnek bir sınıf ortamının yaratılması ve sürdürülmesi ile ilişkili yöntem ve süreçler üzerinde odaklanmaktadır. Terzi (2001) ise, öğretmenin sınıf yönetimi anlayışının, öğretimsel amaçların gerçekleşme düzeyini doğrudan etkileyeceği beklentisini dile getirmektedir.

Jacobsen ve arkadaşlarına göre sınıf yönetimi değişkenleri öğrenci, öğretmen, ortam, okul ve eğitim yönetimidir. Öğretmen, diğer öğelerin bütünleştiricisi ve belirleyicisi olduğu için, etkili bir sınıf yönetiminin en kritik ögesi olarak görülmektedir. Etkili bir sınıf yöneticisi olarak öğretmenin, sınıfı eğitim için hazırlaması, sınıf kural ve süreçlerini belirleyip öğretmesi, öğretimi düzenleyip sürdürmesi ve öğrencilerin uygun davranmasını sağlaması beklenir (Başar, 2006).

Demokratik sınıfta öğretmenler, sınıf kurallarının oluşturulmasına ve etkinliklere ilişkin kararlara öğrencileri de katarlar ve alınan kararların öğrencilere yüklediği sorumlulukları öğrencilerin anlamalarına yardım ederler. Demokratik öğretmen, eleştirel tartışmaları da içeren sözlü etkileşime açıktır. Öğrencilerin konu ile ilgili soru sormaları halinde kendi sözünü kesmelerini olumlu karşılar. Böyle bir sınıf ortamı, öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirir ve öğrenme olanağı sunar. Demokratik öğretmen, öğrencilerine yönelik ılımlı ve özen gösteren tutumlar sergiler, ilgi ve sevgisini açıkça ifade eder, övgü ve teşvik etmeyi ön plana çıkarır. Demokratik öğretmen, aynı zamanda, kendine güven duymayı, sosyal yeterlik davranışını ve daha yüksek başarı motivasyonunu teşvik eder (Terzi, 2001).

Sınıf kurallarının daha iyi uygulanabilmesi için öğretmen ile öğrenciler arasında karşılıklı bir saygı ortamının oluşturulmasına gereksinim duyulur. Aydın (2010) bu bağlamda, öğretmenin kuralların uygulanmasını empatik bir biçimde gerçekleştirebilmesi durumunda,

birçok sorunun ortaya çıkmadan çözülebileceğini ifade etmektedir. Yazar, temelde sınıf kurallarının amacının, sorunların ortaya çıkmadan çözülebilmesi için sınıf kamuoyunun duygusal ve düşünsel ittifakını sürekli kıldığına vurgu yapmaktadır. Kuralların ihlal edilmesi durumunda öğretmenin takınacağı tavır ve üslup öğrencileri derinden etkiler. Sorun karşısında soğukkanlı ve uygar tavır takınan ve davranışın nedenlerini anlamak üzerinde yoğunlaşan öğretmen, öğrencileri için uygun model oluşturur.

Sınıf kurallarını ve sınıf içi ilişkilerin odak noktasını "bireye saygı" oluşturmalıdır. Sınıfta bu odağı oluşturan öğretmen, öğrencilerin birbirleri ve öğretmen ile olan ilişkilerinde saygılı olmasını başarır. Bireye saygı ilkesi; din, dil, ırk, millet, bölge ya da sosyo-ekonomik düzey gibi bütün farklılıklarına rağmen insana saygı duyulmasını gerektirir. Yunus Emre, bu ilkeyi günümüzden yaklaşık olarak sekiz yüz yıl önce "yaratılanı Yaratandan dolayı hoş görmek" şeklinde dile getirmiştir (Demirtaş, 2010).

Öğretmen, sınıfta gerçekleşen etkinliklerin amaçlara uygun şekilde seçilmesi ve organize edilmesi sürecinin esas sorumlusu olarak görülmektedir (Topal, 2007). Sınıf etkinlikleri bakımından öğretmenin rol davranışları, öğrencileri güdülemek, sınıf etkinliklerini planlamak, öğrencilere bilgi vermek, öğrencileri disipline sokmak ve öğrencilere danışmanlık yapmak şeklinde sıralanmaktadır (Amidon ve Hunter (1966)'dan aktaran Demirel, 1999).

Aydın (1993), sınıf yönetiminde; bireyler arası ilişkiler, fiziksel ortam, amaca yönelik öğretim, ders verme yöntemleri ve değerlendirme boyutlarının önemine vurgu yapmaktadır. *Bireyler arası ilişkilerin*, sınıf ortamında güdüleyici bir ortam oluşturma yoluyla öğrenci başarısını arttırıcı nitelikte olması beklenir. *Fiziksel ortam* açısından, ilgi merkezleri, etkinlik köşeleri, ışıklandırma ve havalandırmanın en iyi durumda olması önem taşır. *Amaca yönelik öğretim*, öğretim etkinliklerinin önceden belirlenmiş amaçlar doğrultusunda düzenlenmesini gerektirir. Öğretmenin amacını açık ve kesin olarak belirtme yeteneği kazanmasıyla paralel olarak öğrenme süreci öğrenci açısından daha ödüllendirici olacaktır. *Ders verme yöntemleri*, belirlenmiş amaçlar doğrultusunda öğretim sürecinin özünü simgeler. *Değerlendirme*, eğitim yatırımlarının ve çabalarının istenilen sonucu verip vermediğini anlamayı olanaklı kılar.

Sınıf yönetimi açısından, öğretmenin öğrenciler tarafından rahatlıkla görülebildiğinden emin olmak önemlidir. Öğrencilerin dikkatli bir şekilde gözlemlenilmesi temel bir yönetim işidir. Eğer öğretmen bütün öğrencileri göremezse, öğrencinin yardıma ihtiyacı olup olmadığını belirlemek zor olacaktır. Bu nedenle öğrencilerin ve öğretmenlerin çalışacakları boş alanlar titizlikle belirlenmelidir. Derse sınıfın neresinde durarak başlanacağı önemlidir. Sınıf gözlemlenmeli ve nerede durulacağına ya da derse ne zaman başlanacağına karar verilmelidir. Yeni öğretmenler, bazen bilinçsiz olarak odanın bir kenarından diğerine hareket etmektedirler. Öğretmeni takip eden öğrencilerin başları bir o tarafa bir bu tarafa dönmektedir. Bunu önlemek için ders verilirken nerede durulmak istendiğinin düşünülmesi gerekir. Sınıf dörde bölünerek, bilinçli olarak dilimlere arasında, dersin değişik bölümlerinde sınıfta dolaşılabilir (Bakioğlu, 2009).

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Öğretmenlik, eğitim sürecini oluşturan öğelerin en kritik olanı, sınıf öğretmenliği de eğitim sisteminin temeli olarak görülmektedir. Eğitim sürecinin başlangıcında sağlam bir temelin atılması açısından önem taşıyan sınıf öğretmenliğine hazırlık eğitimi sürecinde öğretmen adaylarının sınıf yönetimi becerilerini ve yeterliliklerini

kazanmaları beklenir. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının; sınıfın fiziksel organizasyonu, sınıf kurallarının oluşturulması ve yönetimi, sınıfta zaman yönetimi, öğretimin yönetimi ve istenmeyen öğrenci davranışlarını önleme alanlarında yeterliklere sahip olmaları beklenir (Demirtaş & Kahveci). Bundan dolayı, sınıf öğretmenliğine hazırlık eğitimi veren eğitim kurumlarında öğrencilere bu yeterliklerin kazandırılıp kazandırılmadığı konusu, incelemeye değer görülmektedir. Öğretmen adaylarının kendilerinin sınıf yönetimi yeterliklerine sahip olma algılarının bilinmesi, sınıf öğretmenliği bölümlerinde verilen eğitimin etkiliği hakkında önemli ipuçları sağlaması açısından önem taşımaktadır.

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenliği adayı öğrencilerin kendi sınıf yönetimi yeterliklerine ilişkin algılarını belirlemektir. Bu bağlamda, eğitim görülen sınıf, üniversite ve cinsiyet değişkenleri açısından öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklılıkların olup olmadığı test edilmiştir.

3. YÖNTEM (METHOD)

Bu araştırma, olayları ve olguları geçmişte ya da halen var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan tarama modelinde bir araştırmadır. Tarama modelleri, olayları ve olguları geçmişte ya da halen var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan yaklaşımlardır (Karasar, 2008). Bu yaklaşıma uygun olarak eğitim fakültesinde öğrenimlerine devam eden öğrencilerin kendi sınıf yönetimi yeterliliklerine yönelik algıları ölçülmüştür.

Araştırmanın çalışma evrenini Fırat ve Gaziosmanpaşa Üniversitelerinin eğitim fakülteleri sınıf öğretmenliği bölümlerinde eğitim gören birinci sınıf ve dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Evrenin tümüne ulaşılmış ve uygulama sunucunda değerlendirilebilir nitelikte 309 ölçme aracı elde edilmiştir.

Ölçme aracı olarak, Demirtaş ve Kahveci (2010) tarafından geliştirilen Öğretmenin Sınıf Yönetimi Yeterlikleri (ÖSY) ölçeği uyarlanarak kullanılmıştır. Tek faktörlü olan bu ölçek, on dokuz madde içermekte olup, öğretmenin sınıf yönetimi yeterliklerini ölçmektedir. Uyarlama çalışması yapılan ölçeğin güvenilirlik çalışmaları, araştırma kapsamında yeniden yapılmıştır. Güvenirlik analizi sonucuna göre ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı ,852 bulunmuştur. Büyüköztürk (2007) ,700'ün üzerinde olan güvenilirlik kat sayısının yüksek olduğunu vurgulamaktadır. Bu bağlamda, ölçme aracının güvenilirlik düzeyinin yüksek olduğu kabul edilmiştir.

ÖSY ölçeği Likert tipi beşli derecelendirme modelindedir. Algılar yorumlanırken, beşli puanlar dörde bölünerek ($4/5=0,80$) aşağıdaki aralıklara göre yorumlanmıştır: 1,00-1,80 = Çok düşük, 1,81-2,60 = düşük, 2,61-3,40 = orta, 3,41-4,20 = yüksek, 4,21-5,00 = çok yüksek.

4. BULGULAR (FINDINGS)

Araştırmaya katkı sağlayanların demografik özellikleri incelendiğinde; 208 kız ve 101 erkek; 200 birinci sınıf ve 109 dördüncü sınıf; 125 Fırat üniversitesi ve 184 Gaziosmanpaşa üniversitesi öğrencisi katkıda bulunmuştur. Ölçekte yer alan maddelerin ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Madde ortalamaları ve standart sapmaları
(Table 1. Averages and standart daviations of articles)

Maddeler	\bar{X}	SS
1. Sınıfta öğrencilerin uyması gereken kuralların kısa ve anlaşılır olmasını sağlama	4,214	,772
2. Sınıf içi kuralları öğretim yılı başında öğrencilerle birlikte oluşturma	3,990	1,147
3. Öğrencilere güler yüzlü ve içten davranma	4,521	,732
4. Karşılıklı konuşmalarda öğrencilerin kendilerini rahat hissetmelerini sağlama	4,440	,794
5. Ders esnasında öğrencilerin davranışlarıyla ilgili eleştiri ve uyarılarda bulunma	3,097	1,008
6. Sınıf tartışmalarında ve eleştirilerde kırıncı olmama	4,207	,948
7. Sınavları objektif olarak değerlendirme	4,644	,704
8. Derslere zamanında girme ve zamanında çıkma	4,489	,746
9. Sınıfta ortaya çıkan sorunları ertelemeden çözüme kavuşturma	4,217	,774
10. Ses tonunu, o anki duygu ve düşünceleri yansıtacak şekilde kullanma	4,197	,888
11. Öğrencileri her yönüyle tanıma	4,026	,918
12. Öğrencilerin görüş ve önerilerine önem verme	4,369	,794
13. Sınıfa hâkim olma	4,369	,773
14. Sınıfın fiziksel düzenini, öğrenme için hazır hale getirme	4,236	,829
15. Sınıfta sürekli aynı yerde durmama	4,301	,885
16. Sınıf içinde kendinden emin ve rahat davranma	4,369	,756
17. Beden dilini etkili kullanma	4,120	,884
18. Öğrencilere edindiği bilgileri, yaparak yaşayarak öğrenme imkânı verme	4,120	,827
19. Öğrencilerin sınıf içi etkinliklerine yardımcı olma	4,236	,856
Toplam	4,219	,445

Tablo 1'deki veriler, sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin kendi sınıf yönetimi yeterliklerini çok yüksek düzeyde algıladıklarını göstermektedir (Toplam \bar{X} = 4,219 ; SS = ,445). Standart sapmanın düşük olması, öğrenci görüşlerinin birbirleri ile benzer olduğunu, başka bir ifade ile uç değerlerin az olduğunu göstermektedir. En düşük ortalamaya sahip iki madde (2, 5) aynı zamanda standart sapmaları en yüksek olan iki maddedir. Bu maddelerdeki standart sapmaların yüksekliği, maddelere yönelik öğrenci görüşlerinin heterojen olduğunun göstergesidir. Başka bir ifade ile en düşük ortalamaya sahip maddeler konusundaki öğrenci görüşleri, diğer maddelere oran birbirlerine daha uzaktır.

4.1. Sınıf Değişkeni Açısından Öğrenci Görüşleri (The Student Opinions According to Grade Vairable)

Sınıf öğretmenliği eğitimi alan birinci sınıf ve dördüncü sınıf öğrencilerinin kendi sınıf yönetimi yeterliklerine yönelik algıları arasında anlamlı fark olup olmadığını test etmek üzere bağımsız örneklem t testi uygulanmış, test sonucuna yönelik bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Sınıf değişkenine ilişkin t testi sonuçları
(Table 2. The t-test results of grade variable)

Sınıf	N	\bar{X}	SS	t	SD	p
1. Sınıf	200	4,139	,457	-4,431	307	,000
4. Sınıf	109	4,366	,382			

Sınıf öğretmenliği bölümü dördüncü sınıf öğrencilerinin kendi sınıf yönetimi yeterliklerine yönelik algılamaları, birinci sınıf öğrencilerinden daha yüksektir. İki, grubun görüşleri arasındaki bu farklılık istatistiksel açıdan ,05 düzeyinde anlamlıdır. Birinci sınıf öğrencilerinin ortalamaları ($\bar{X}= 4,139$; $SS= ,457$) yüksek düzeyde iken dördüncü sınıf öğrencilerinin ortalamaları ($\bar{X}= 4,366$; $SS= ,382$) çok yüksek düzeydedir.

4.2. Üniversite Değişkeni Açısından Öğrenci Görüşleri (The Student Opinions According to University Variable)

Öğrencilerin eğitim gördükleri Fırat Üniversitesi ile Gaziosmanpaşa üniversitelerine göre grup ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığına yönelik olarak yapılan t testi bulguları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Üniversite değişkenine göre t testi sonuçları
Table 3. The t-test results of university variable

Üniversite	N	\bar{X}	S.S.	t.	S.D.	p
Fırat	125	4,174	,424	-1,460	307	,145
Gaziosmanpaşa	184	4,294	,454			

Tablo 3'te yer alan veriler, sınıf öğretmenliği öğrencilerinin kendi sınıf yönetimi yeterliklerine ilişkin algılarda Fırat Üniversitesi ile Gaziosmanpaşa Üniversiteleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir. Bütün üniversitelerin eğitim fakültelerinde sınıf öğretmenliği öğrencilerinin benzer dersleri almalarının algıların benzer olmasında etkili olduğu söylenebilir. Aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olamamasına rağmen Gaziosmanpaşa Üniversitesinde eğitim gören öğrencilerin ortalamaları Fırat Üniversitesinde eğitim görenlere göre daha yüksektir.

4.3. Cinsiyet Değişkeni Açısından Öğrenci Görüşleri (The Student Opinions According to Gender Variable)

Sınıf öğretmenliği adayı öğrencilerinin kendi sınıf yönetimi yeterliklerine ilişkin algıları arasında cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla uygulanan t testinin sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Cinsiyet değişkenine göre t testi sonuçları
(Table 4. The t-test results of gender variable)

Cinsiyet	N	\bar{X}	S.S.	t.	S.D.	p
Kız	208	4,261	,423	2,465	306	,014
Erkek	101	4,130	,475			

Tablo 4 sınıf öğretmenliği öğrencilerinin kendi sınıf yönetimi yeterliklerine ilişkin algılarda kızlar ile erkekler arasında kızların lehine anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir. Kız öğrencilerin ortalamaları ($\bar{X}= 4,261$; $SS= ,423$) çok yüksek, erkek öğrencilerin ortalamaları ise yüksek düzeyde gerçekleşmiştir.

5. TARTIŞMA (DISCUSSION)

Öğretmenin Sınıf Yönetimi Yeterlikleri (ÖSY) ölçeğinde yer alan maddelerin genel ortalaması çok yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. Ölçeğin bir maddesi orta düzeyde, beş maddesi yüksek düzeyde, geri kalan on üç maddesi ise çok yüksek düzeyde ortalamalara sahiptir. Bu ortalamalar, sınıf öğretmenliğinde eğitim gören birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin kendilerini sınıf yönetimi yeterliklerine oldukça yüksek düzeyde sahip gördüklerinin bir göstergesidir. Öğretmen

adaylarının özgüvenlerinin yüksek olması, onları meslekte başarılı kılabilen etkenler arasında düşünülebilir.

"Öğrencilere güler yüzlü ve içten davranma" ifadesini içeren üçüncü maddenin ortalaması ($\bar{X} = 4,521$, $SS = ,732$) oldukça yüksek çıkmıştır. Bu bağlamda, Başar (2006: 81), öğrencilerin alay edilmeden, utanıp sıkılmadan, zarara uğramadan, sınıf etkinliklerine katılımlarının sağlanmasının önemine vurgu yapmaktadır. Bunu sağlamanın en iyi yolunun öğretmenlerin öğrencilerine karşı güler yüzlü ve içten davranması olduğu söylenebilir. Öğrencilere karşı güler yüzlü içten davranmada kendisini yeterli gören sınıf öğretmenliği bölümü öğrencileri "ders esnasında öğrencilerin davranışlarıyla ilgili eleştiri ve uyarılarda bulunma" konusunda kendilerini daha az yeterli algılamaktadırlar ($\bar{X} = 3,097$, $SS = 1,008$). Oysa öğretmenin yanlış tutum ve davranışlar sergileyen öğrencileri uygun bir şekilde eleştirme ve uyarıda bulunma yeterliğine sahip olması beklenir.

Eğitimin önemli işlevlerinden biri, demokratik tutumları ve demokrasiyi bir yaşam biçimi olarak benimsemiş bireyler yetiştirmektir. Bu amacı benimseyen öğretmenin, plânlamada öğrencilere eşit söz hakkı vermesi, sınıf içi etkileşimde saygılı davranması, öğrencilerin fikirlerine değer vermesi ve bu fikirler doğrultusunda sınıf etkinliklerine yön vermesi beklenir. Demokratik bir sınıf ortamının, hem öğrenci başarısını olumlu yönde etkilemesi hem de öğrencilerde demokratik tutum ve davranışların geliştirilmesinde önemli bir rol oynaması beklenmektedir (Yağcı, 1998'den aktaran: Topal, 2007). Bu bağlamda düşünüldüğünde; ölçeğin 3., 4., 6. ve 12. maddelerinin sınıfta öğrencilere demokratik tutum ve davranışlar kazandırmakla ilişkili olduğu görülmektedir. Bu maddelere yönelik öğretmen adayları kendilerini oldukça yeterli görmektedirler.

Katılımcılar "sınıf içi kuralları öğretim yılı başında öğrencilerle birlikte oluşturma" konusunda kendilerini yüksek düzeyde yeterli görmelerine rağmen bu maddenin ortalaması, ölçeğin genel ortalamasından daha düşüktür. Arabacı (2005), sınıf kurallarının, öğretmen ve öğrencilerin birlikte yapacağı katkıyla belirlenmesi gerekliliğine işaret ederek, başkaları tarafından belirlenen kurallara öğrencilerin uymasını beklemenin güç olduğunu ifade etmektedir. Yazar, öğrencilerin karar alma sürecine dâhil edilmesinin, kurallara uymayanlara ne gibi yaptırımların uygulanacağını öğrencilerle birlikte belirlenmesinin onların kuralları benimsemelerine ve uygulanmasını savunmalarına yol açabileceğine vurgu yapmaktadır.

Öğrencilerin, sınıf içi etkinliklerine yardımcı olma maddesine yönelik yeterlikler çok yüksek düzeyde algılanmaktadır. Aydın (2008), derse karşı ilgili olan öğrencilerin, dikkatlerini derse daha fazla verebildiğini, daha fazla öğrenebildiğini ve derste öğrendiklerini uzun süre belleklerinde saklayabildiklerini, buna karşılık derse ilgi duymayan öğrenciler açısından sınıf etkinliklerin ve dersle ilgi bilgilerin belirsiz ve anlamsız hale geldiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, öğretmenin sınıf içi etkinlikleri cazip hale getirmesi ve bu etkinliklerde öğrencilere kılavuzluk yapması beklenir.

Sınıf değişkeni açısından öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık vardır. Dördüncü sınıf öğrencilerinin ortalamaları birinci sınıf öğrencilerin ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır. Dört yıllık eğitim süreci, öğretmen adaylarının sınıf yönetimi yeterliklerine yönelik algılarını yükseltmiştir. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu öğretmenliği, Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği olarak tanımlamakta, öğretmenlik mesleğine hazırlığın kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanacağını belirtmektedir. Bu kanuna göre, öğretmenlik niteliklerini kazanabilmeleri için, hangi

öğretim kademesinde olursa olsun, öğretmen adaylarının yüksek öğrenim görmelerinin sağlanması esastır (Resmi Gazete, 1973). Sınıf öğretmenliği bölümünde eğitim alan öğretmen adayları, dört yıllık bir süreç içerisinde kendilerinin öğretmen yeterliklerini kazandıkları algılarına sahip olmuşlardır. Bu bulgu, eğitim fakülteleri sınıf öğretmenliği bölümlerinin kendilerine yönelik beklentileri yerine getirdiği şeklinde yorumlanabilir. Bakioğlu (2009: 5), öğretmenlerin kendilerine güven duymaları için cesaretlendirilmeleri gerekliliğine vurgu yapmaktadır. Yazar, kendine güvenen öğretmenlerin yetiştirecekleri çocukları kendilerine güven duymaları için cesaretlendireceklerinden dolayı bu gerekliliğe önem atfetmektedir.

Kız öğrencilerin ortalamaları ile erkek öğrencilerin ortalamaları arasında kızlar lehine anlamlı bir farklılık vardır. Taflan (2007) tarafından yapılan "Öğretmen Görüşleri ve Öğrenci Algısıyla Sınıf Yönetimi Stratejilerinin Değerlendirilmesi" başlıklı araştırmada, öğretmenlerin yaş, mezun olunan yüksek okul ve branş değişkenleri açısından gruplar arasında anlamlı görüş farklılıkları bulunmamıştır. Buna karşılık, kadınların görüşleri erkeklerden; 11-15 yıl öğretmenlik kıdemine sahip olanların görüşleri 21 yıl ve daha fazla kıdeme sahip olanlardan; 20-40 öğrenciye sahip sınıflarda derse girenlerin görüşleri 40'tan daha fazla öğrenciye sahip olan sınıflarda derse girenlerden anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Cinsiyet değişkeni açısından bu araştırma ile Taflan araştırması arasında paralellik vardır.

NOT (NOTICE)

Bu çalışma, 22-24 Eylül 2011 tarihleri arasında Elazığ'da düzenlenen "(ICITS-2011) 5. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu"nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Arabacı, İ.B., (2005). Öğretme-öğrenme sürecine öğrencilerin katılımı ve sınıfta demokrasi. *Çağdaş Eğitim*, 316, 20-27
2. Aydın, A., (2010). Sınıf yönetimi. Ankara: Pegem Akademi
3. Aydın, İ., (2008). Öğretimde denetim. Ankara: Pegem A Yayınları
4. Aydın, M., (1993), *Çağdaş eğitim denetimi*, Ankara: Pegem Yayınları No:4
5. Bakioğlu, A., (2009). *Çağdaş sınıf yönetimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
6. Başar, H., (2006). Sınıf yönetimi. Ankara: Anı Yayıncılık
7. Büyükoztürk, Ş., (2008). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Ankara: Pegem A Yayıncılık
8. Çalık, T., (2007). Sınıf yönetimi ve özellikleri. L. Küçükahmet (Ed.) *Sınıf Yönetimi* (s. 1-10). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
9. Çelik, V., (2003) Sınıf yönetimi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
10. Demirel, Ö., (1999). Planlamadan değerlendirmeye: öğretme sanatı. Ankara: Pegem A Yayıncılık
11. Demirtaş, Z., (2010). Yapılandırmacı yaklaşım ve sınıf yönetimi, *Eğitime Bakış: Eğitim-Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi*, 6 (16), 41-45
12. Demirtaş, Z. ve Kahveci, G., (2010). Öğrenci algılarına göre 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi beceri düzeyleri, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (2), 18-29
13. Erdoğan, İ., (2003). Sınıf Yönetimi. İstanbul: Sistem Yayıncılık
14. Girmen, P., Anılan, H., Şentürk, İ. ve Öztürk, A., (2006). Sınıf öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarına gösterdikleri tepkiler, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 15, 235-244

15. Işık, H., (2008). Öğrenme ortamlarının fiziksel düzeni. M. Şişman & S. Turan (Ed.) Sınıf Yönetimi (s. 27-39). Ankara: Öğreti Yayınları
16. Karasar, N., (2008) Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
17. Resmi Gazete (24.6.1973). Milli Eğitim Temel Kanunu. Sayı:14574.
18. Sarıtaş, M., (2006). Öğretmen adaylarının değerlendirmelerine göre sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarını değiştirmek ve düzeltmek amacıyla yararlanılan stratejiler, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 19 (1), 167-187
19. Taflan, A., (2007). Öğretmen görüşleri ve öğrenci algısıyla sınıf yönetimi stratejilerinin değerlendirilmesi. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
20. Terzi, Ç., (2001). Öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
21. Topal, T., (2007). İlköğretim sınıf öğretmenlerinin yönetim davranışlarının karşılaştırılması ve öğrenci başarısı ile ilişkisi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi.